

Ärende GRA 2016/240 handling 11
Handläggare Cecilia Asklöf

Krogen

Tillsyn avseende näringsidkares anordnande av offentlig tillställning

Diskrimineringsombudsmannen (DO) har granskat Krogen för att utröna om Krogen har överträtt förbudet mot diskriminering som har samband med etnisk tillhörighet i anslutning till att en offentlig tillställning anordnas.

DO:s beslut

Utredningen ger inte stöd för att Krogen har överträtt bestämmelsen i 2 kap. 12 § diskrimineringslagen (2008:567), DL, om förbud mot diskriminering i samband med att en offentlig tillställning anordnas.

Om ärendet

Bakgrund till DO:s beslut att inleda tillsyn

Anmälaren har sammanfattningsvis uppgett följande.

Anmälaren var en av fem personer som den [datum] 2016 letade efter en plats där de kunde avsluta sin kväll. Samtliga var musiker och hade arbetat tidigare under kvällen. De gick till Gamla Stan där de stötte på Krogen, som var det enda ställe de kunde hitta som var öppet så dags. Det var en slump att de gick in där. Klockan var ungefär 02.00. Vakten i dörren uppmärksammade dem på att det var en gay-bar och att de därför inte fick bli förargade om någon skulle försöka flirta med dem. Redan detta var en signal om att de inte var välkomna.

När de var inne på Krogen var de lugna, de drack lite och umgicks till dess att baren stängde och de skulle gå. De var de enda färgade personerna i baren. Under tiden de var inne på Krogen kom en av vakterna fram till dem och sa att de var högljudda och uppträdde alltför exalterat. De tog det som ett skämt.

Under tiden de var på Krogen drack de två öl var. När de skulle lämna baren vid stängningsdags delade sällskapet på sig, eftersom några behövde besöka toaletterna. Klockan var då omkring 03.00. Anmälaren menar att vakterna och barpersonalen blev irriterade, eftersom sällskapet dröjde. Anmälaren och en annan person ur sällskapet stod därinne och väntade, då en av bartendrarna kom fram till dem. Bartendern hade en mycket aggressiv attityd och han sa något på svenska på ett mycket ilsket sätt. Anmälaren förstod inte vad han sa och gick

därför ut och väntade. När alla hade kommit ut blev de omringade av sex vakter, fem killar och en tjej, samt bartendern. Vakterna anklagade sällskapet för att ha stulit flaskor med sprit ur baren och krävde att de skulle öppna sina väskor. De vägrade och sa att de endast skulle öppna väskorna om polisen var närvarande. Diskussionen med vakterna skedde på engelska.

Efter någon minut kom en person som anmälaren uppfattade som chefen för Krogen ut till dem. Att döma av hans attityd och de övrigas uppträdande antog anmälaren att han var chef. Han var ännu mer aggressiv än vakterna. Anmälaren sa till honom att han inte skulle uppträda på det viset och att anmälaren var medveten om sina rättigheter. Chefens enda svar var att han inte brydde sig om det. När anmälaren hävdade att det handlade om diskriminering sa mannen ”håll käften och öppna väskan”. Anmälaren upprepade att det var fråga om diskriminering och att de bara skulle öppna sina väskor om polisen var närvarande. Vakterna struntade i detta, de sa att de redan hade ringt till polisen och sa att om sällskapet hade rent mjöl i påsen så skulle de öppna sina väskor. De upprepade flera gånger att om de inte hade något att vara rädda för så skulle de öppna väskorna. Det var mycket folk runt omkring dem, eftersom Krogen precis hade stängt.

Först ville de att alla i sällskapet skulle öppna sina väskor. Till slut var det bara en av dem som öppnade sin väska. Det var inte anmälaren. När vakterna märkte att det inte fanns något i väskan utom en lap-top fick sällskapet ingen ursäkt och ingen förklaring. Medlemmarna i sällskapet påpekade att de krävde en ursäkt, att det hör till god ton att be om ursäkt. Det struntade vakterna i och sa bara ”visst, visst”. Anmälaren uppskattar att hela situationen pågick i ungefär fem minuter. Stämningen var mycket laddad.

Utredningen i ärendet

DO har begärt ett yttrande från Krogen i syfte att granska om händelsen den [datum] 2016 inneburit att Krogen överträtt diskrimineringslagens förbud mot diskriminering som har samband med etnisk tillhörighet.

Krogen har sammanfattningsvis uppgett följande. Krogen bestrider uppgifterna om att bolaget skulle ha utsatt anmälaren för diskriminering. Den aktuella kvällen var Krogen uthyrt för en privat sammankomst inom HBTQ-minoriteten. Det var ingen offentlig tillställning. Sällskapet informerades om detta, men eftersom de ändå ville komma in gjorde vakterna ett undantag. Det stämmer inte att anmälaren har utsatts för diskriminering som har samband med etnisk tillhörighet. Anmälaren har blivit visiterad eftersom han misstänktes för brott, inte för att han tillhör en viss etnisk grupp. Restaurangens klientel består till 80 % av turister och personer med utländskt ursprung. Personalen anser inte att beskrivningen överensstämmer med hur de uppfattar sin arbetsplats, restaurangen har alltid kunder med olika etnicitet. Krogen har slutligen uppgett att de personer som arbetade som entrévärdar under kvällen inte var anställda av Krogen.

Rättslig reglering på området

Enligt 1 kap. 4 § 1 DL avses med direkt diskriminering att någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan behandlas, har behandlats eller skulle ha behandlats i en jämförbar situation, om missgynnandet har samband med kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Enligt 2 kap. 12 § DL är diskriminering förbjuden för den som utanför privat- och familjelivet tillhandahåller varor, tjänster eller bostäder till allmänheten samt för den som anordnar en allmän sammankomst eller en offentlig tillställning.

Den som i förhållande till allmänheten företräder den som avses i första stycket ska likställas med denne.

DO:s bedömning

Enskild tillställning

Krogen har uppgett att baren den aktuella kvällen var uttyrd för en privat sammankomst och att det därför inte var fråga om någon offentlig tillställning. Enligt ett avgörande från HD (mål nr B 3189-11) bör, vid en bedömning av om en tillställning är enskild eller offentlig, villkoren för tillträde till tillställningen vara den omständighet som har störst betydelse. Omfattningen av den krets som har tillträde bör däremot som regel spela en mindre självständig roll. Avgörande för bedömningen bör enligt HD vara om tillträde bereds endast för vissa personer eller en viss personkrets. Om villkoren för tillträde är utformade så att i praktiken vem som helst som är intresserad av att delta kan uppfylla dem, är tillställningen i princip att jämföras med en tillställning som allmänheten har tillträde till.

DO konstaterar att sällskapet släpptes in utan att stå på någon gästlista och utan att behöva uppfylla några villkor. Villkoren för tillträde var alltså utformade så att i praktiken vem som helst som var intresserad av att delta kunde uppfylla dem. I och med att entrévärdarna släppte in sällskapet övergick tillställningen enligt DO:s mening därför från att ha varit enskild till att bli offentlig.

Entrévärdarna

Den anmälde har uppgett att entrévärdarna inte var anställda av Krogen. I lagen anges emellertid uttryckligen att den som i förhållande till allmänheten företräder den som anordnar tillställningen ska likställas med denne. Detta innebär att handlande från entrévärdarna ska anses vara handlande från den som anordnar den offentliga tillställningen. Ersättningsanspråk eller talan i ett diskrimineringsmål kan därmed riktas mot ägaren av restaurangen eller lokalen, (se förarbetena till diskrimineringslagen, prop. 2007/08:95, s. 243).

Den anmälda händelsen

En första förutsättning för att direkt diskriminering ska föreligga är att en person missgynnats. Det som typiskt sett är förenat med faktisk förlust, obehag

eller liknande är missgynnande. För att ett sådant missgynnande ska utgöra diskriminering måste även en jämförelse göras med hur någon annan person behandlas, har blivit behandlad eller skulle ha behandlats. Endast om jämförelsen visar en avvikelse från hur någon annan person som befinner sig i en jämförbar situation behandlas kan behandlingen bedömas som diskriminering. Slutligen måste det finnas ett samband mellan handlingen och diskrimineringsgrunden.

I det förevarande fallet har anmälaren utsatts för obehag genom att han blivit uppmanad att öppna sin väska. Han har blivit missgynnad. Nästa fråga är då om han har behandlats sämre än vad någon annan person skulle ha behandlats i en jämförbar situation. Enligt förarbetena torde dock kriteriet jämförbar situation i detta fall vara av underordnad praktisk betydelse. Utgångspunkten är att i princip alla befinner sig i en jämförbar situation i den meningen att alla – oavsett personliga egenskaper – har rätt att inte bli bemötta på ett diskriminerande sätt. Så bör vara fallet t.ex. vid restaurangbesök eller vid besök i nöjeslokaler, för kunder i butiker och för den som söker olika typer av samhällelig service, (prop. 2007/08:95, s. 488).

Det ska finnas ett samband mellan missgynnandet och diskrimineringsgrunden etnisk tillhörighet. Det är tillräckligt att diskrimineringsgrunden etnisk tillhörighet är en av flera orsaker till handlandet. Den aktuella diskrimineringsgrunden behöver inte vara det enda eller det avgörande skälet för beslutet, (prop. 2007/08:95, s. 489). Orsakssambandet är således för handen även när diskrimineringsgrunden är en av flera faktorer som utgör orsaken till den missgynnande handlingen, (A. prop.).

I det förevarande fallet har varken entrévärdarna eller den man som anmälaren uppfattade som chef sagt något som direkt förknippar deras uppträdande med diskrimineringsgrunden etnisk tillhörighet. Krogen har uppgett att anmälaren blev visiterad för att han misstänktes för brott, inte för att han tillhör en viss etnisk grupp. Sammanfattningsvis bedömer DO att det inte finns sådana omständigheter som styrker antagandet att entrévärdarnas uppträdande skulle ha samband med diskrimineringsgrunden etnisk tillhörighet.

Sammantaget anser DO att omständigheterna i ärendet inte ger anledning att anta att anmälaren blivit utsatt för diskriminering som har samband med etnisk tillhörighet. DO avslutar därför ärendet.

Beslut i detta ärende har fattats av Rickard Appelberg efter förslag från Cecilia Asklöf.

Detta beslut går inte att överklaga. De bedömningar som DO gör i beslut är inte juridiskt bindande och beslutet påverkar inte enskildas möjligheter att själva väcka talan om diskrimineringsersättning i tingsrätt.

Rickard Appelberg

Enhetschef

En kopia av beslutet skickas för kännedom till anmälaren.